

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Cilt: 12 Sayı: 68 Yıl: 2019
www.sosyalarastirmalar.com
Issn: 1307-9581

Volume: 12 Issue: 68 Year: 2019
www.sosyalarastirmalar.com
Issn: 1307-9581

Doi Number:
http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3868

GİTAR EĞİTİMİNDE PERFORMANS ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI* A STUDY OF DEVELOPING PERFORMANCE SCALE IN GUITAR EDUCATION

Şevki Özer AKÇAY**
Serhat YENER***

Öz

Müzik eğitiminin alt alanlarından biri olan çalgı eğitiminde, performansın ölçülmesinde bilimsel niteliklere sahip bir ölçme aracı kullanılarak daha nesnel sonuçlar elde etmek amacıyla performans testlerinden yararlanılmaktadır. Bu düşünceden hareketle, araştırma kapsamında konuya ilişkin literatür kapsamlı bir şekilde taranarak, elde edilen veriler doğrultusunda bir performans gözlem formu oluşturulmuş, oluşturulan bu performans gözlem formu hakkında uzman görüşleri alınarak bir ölçme aracı oluşturulmuştur. Alınan görüşler doğrultusunda oluşturulan ölçme aracı Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü ve Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda okuyan 7 bireysel çalgı gitar öğrencisi üzerinde uygulanmıştır. 4 gitar öğretim elemanının puanlayıcı olarak katıldığı uygulama sonuçları çeşitli istatistik yöntemleri ve SPSS 17 bilgisayar programı kullanılarak analiz edilmiştir. Geliştirilen ölçme aracının yapı geçerliliği için faktör analizi uygulanmış, tüm faktör yüklerinin yüksek çıktığı görülmüştür. Ayrıca testin tamamı için Cronbach's Alfa güvenilirlik katsayısı .84, Kendall's W puanlayıcılar arası güvenilirlik katsayısı .60 olarak bulunmuştur. Araştırma kapsamında yapılan çalışmalar, uygulamalar ve analizler sonucunda, geçerliliği, güvenilirliği ve kullanılabilirliği kabul edilebilir düzeyde bir ölçme aracı geliştirildiği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ölçme Değerlendirme, Performans Ölçeği, Gitar Eğitimi.

Abstract

In performance measurement in instrument instruction, one of the subcategories of music instruction, performance tests have been utilized to obtain more objective results by using a scale that has scientific qualities. From this point of view, within the study the literature related to the topic was scanned extensively; a performance observation form was composed through the data obtained; a scale was formed by receiving the views of experts about this performance observation form. In accordance with the views received, the scale was applied to 7 students who study at Ataturk University the Faculty of Fine Arts, Department of Musicology and Ataturk University Kazim Karabekir Faculty of Education, Department of Music Instruction and whose personal instruments was the guitar. The results of the application, to which 4 guitar instructors participated as raters, were analyzed using various statistical methods and SPSS 17 software. Factor analysis was applied for the structural validity of the scale developed and it was seen that all the loads of factors were high. Besides, Cronbach's Alfa reliability factor was detected .84, Kendall's W inter-raters reliability factor was detected .60. As a result of the studies, applications, practices and analyses within the current research, it is considered that a scale that has validity, reliability and practicality at an acceptable level has been developed.

Keywords: Measurement and Evaluation, Performance Scale, Guitar Training.

* Bu çalışma Şevki Özer Akçay'ın "Gitar Eğitiminde Performans Ölçeği Geliştirme Çalışması" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.
** Dr. Öğr. Üyesi, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü, soakcay@atauni.edu.tr
*** Doç. Dr., Samsun Ondokuz Mayıs Üniversitesi Devlet Konservatuarı Müzik Bölümü, serhat.yener@omu.edu.tr

1. Giriş

Bireyin davranışlarında, kendi yaşantısı yoluyla istenilen değişiklikleri meydana getirme süreci olarak tanımlanan eğitimin en önemli boyutlarından biri ölçme değerlendirme boyutudur. Bireyin, davranışlarında meydana getirilmesi öngörülen değişiklikleri yerine getirebilme, içselleştirebilme ve gelişim düzeylerinin belirlenmesinde, eğitim sürecinde bireyin, eğitimcinin ve eğitim sürecinin gelişimine yönelik kararların alınabilmesinde ölçme değerlendirme önemli rol oynar. Gelişen ve değişen eğitim yaklaşımları doğrultusunda, eğitim bilimciler ölçme değerlendirme yöntem ve teknikleri üzerinde daha fazla durmaktadırlar.

Davranışın tüm boyutlarının ölçümüne yönelik ayrıntılara inilerek yapılan çalışmalar, davranışın farklı boyutlarını farklı yöntem ve tekniklerle ölçmek gerektiği sonucunu ortaya çıkarmıştır. Çünkü davranışın bir boyutunu ölçmede başarılı olan yöntemin/teknikğin başka bir boyutu ölçmede yetersiz kalabildiği bilinmektedir.

Eğitimde devinışsel alan (psiko-motor) davranışlarını ölçmek için kullanılan yöntemler performans ölçme değerlendirme yöntem/teknikleri olarak bilinmektedir. Bireyin bir performans sergileyerek, bilgi/beceri donanımını ifade ettiği durumları yazılı ölçme araçlarıyla ölçmenin sağlıklı olamayacağı göz önüne alındığında, performans ölçümünün önemi ortaya çıkmaktadır.

Eğitimde ölçme ve yapılan ölçümlerden elde edilen verilerin değerlendirilmesi, ileriye dönük olarak verilecek kararların, yapılacak düzenlemelerin, hazırlanacak olan eğitim programlarının, eğitim sürecinde ihtiyaç duyulan/duyulabilecek olan materyallerin belirlenmesine ve süreç devam ederken tekrar gözden geçirilerek geliştirilmesine önemli katkı sağlayacaktır.

Eğitim ile ilgili yapılan tanımlara kısaca bakıldığında, “bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla istenilen değişiklikleri meydana getirme süreci (Kıncal, 2002) olarak tanımlanan eğitim, “bilim, teknik ve sanatın her üçünü de kapsayan bir içerikle düzenlenip gerçekleştirilerek, bireyleri ve toplumları biçimlendirme, yönlendirme, değiştirme, geliştirme ve yetkinleştirmede en etkili süreç niteliği kazanır” (Uçan, 2005a). Dewey (2007)’e göre ise eğitim kuramı iki karşıt görüş üzerine şekillenmiştir. Bunlardan ilki eğitimin öğrencinin doğal yeteneklerine dayalı içsel bir süreç olduğu; diğeri ise eğitimin söz konusu yeteneklerden bağımsız bir dışarıdan oluşturma süreci olduğudur. Sözü edilen tanımlar ışığında eğitim süreci, bireyin yaşantısında istenilen yönde köklü değişikliklere neden olacak nitelikte bilimsel ve sanatsal temelli bilgi, teknik ve deneyimlerin, bireyin yetenekleri doğrultusunda ya da yeteneklerinden bağımsız olarak, sistemli bir biçimde bireye aktarıldığı süreçtir denebilir.

Eğitim sürecinin beklenen sonuçları verip vermediğini görmek; duruma göre gerekli düzenlemeleri/yenileştirmeleri yapmak, eğitim sürecinin, eğitim yöntem ve yaklaşımlarının, eğitimde kullanılan materyallerin, fiziki koşulların vb. eğitim sürecini ve eğitim kalitesini doğrudan etkileyecek olan etkenlerin doğru tespit edilmesine bağlıdır. Bu tespit etme; doğru araçlarla, doğru zaman aralıklarıyla, doğru ölçümler, doğru gözlemler ve bu gözlem/ölçüm sonuçlarının doğru şekilde değerlendirilmesiyle mümkün olabilir.

2. Eğitimde Ölçme-Değerlendirme

“Ölçme basit olarak, ölçülen niteliklerin aralarındaki ilişkileri (büyüklük-küçüklük, başarılı-başarısız) koruyacak şekilde bu niteliklere sayı veya sembollerin atanması işlemleri olarak tanımlanabilir” (Tan, 2008, 32). Eğitimde öğrenci başarısının belirlenmesi için yapılan ölçmelerde nitelikler sabit değil değişken yapıya sahip olduklarından, ölçme sonuçlarının geçerli, güvenilir ve tutarlı olmaları açısından bazı güçlükler ortaya çıkabilmektedir. Özellikle de performans (devinışsel davranış) dayalı ölçmelerde performans etkileyen faktörlerin de değişkenlik gösterebildiği göz önüne alındığında ölçme işleminde pek çok güçlük ve sonuçlarda farklılıklar olması kaçınılmaz hale gelebilmektedir.

Değerlendirme ise, ölçme işlemi sonucunda elde edilen verilerin belli sayısal ifadelere dönüştürülerek, bu sayısal ifadelerin, ileriye dönük yorumlarının yapılması işlemi olarak tanımlanabilir. Değerlendirme; ölçme sonuçlarının, aynı alana ait bir ölçüt ile kıyaslanarak bir değer yargısına ve oradan da bir karara ulaşma sürecidir. Değerlendirme sürecinde en önemli öge ölçüttür. Değerlendirme sürecinde ölçüte göre değer yargısı ve dolayısıyla karar değişecektir (Yılmaz, 2007). Günümüzde gelişen ve değişen eğitim yaklaşımları, birbiriyle ilişkili olarak, ölçme-değerlendirme yaklaşımlarının yöntem ve teknikleri üzerinde de etkili olmaktadır. Özellikle performans dayalı etkinliklerin ölçme-değerlendirme sürecinde sürekli yeni ölçme araçları geliştirmeye yönelik çalışmaların yapılması, bu alana yönelik ölçme-değerlendirme yaklaşımlarının geliştirilmesi, günümüzde üzerinde çokça çalışılan bir alan haline gelmiştir.

“Çağdaş ölçme değerlendirme uygulamaları, performans değerlendirmede olduğu gibi, gerçek yaşam durumlarında öğrenci performansının gerçek değerlendirmesi üzerine yoğunlaşmaktadır” (Russell, 2008).

3. Müzik Eğitiminde Performansın Ölçülmesi

Müzik eğitiminde, özellikle de çalma/söyleme alanlarını ifade eden müzikal performansa dayalı derslerde, öğrencinin birikiminin niteliğini, düzeyini, becerilerini ve başarı durumunu ölçmek, ölçümleri kesin ifadelerle puanlamak oldukça güç bir durumdur. Bu güçlüğü, icracıya, performansın sergileneceği ortama, performansın niteliğine, puanlayıcılar arasındaki farklılıklara ve performans ölçütlerinin öznelliğine bağlı olarak değişiklik gösterebilmesinden kaynaklandığı söylenebilir. Ayrıca çağdaş eğitim yaklaşımları ışığında geliştirilen ölçme değerlendirme yöntemleri açısından bakıldığında, bilimsel geçerliliğe ve güvenilirliğe sahip bir ölçme aracının olmayışının da ölçüm sonuçlarının nesnellikten uzak olma ihtimalini artırdığı, eğitimciler tarafından yaygın olarak kabul görmektedir.

Müziksel performansın ölçülmesi üç şekilde yapılabilir. Bunlar; sürece bakarak ölçme, ürüne bakarak ölçme ve hem sürece hem de ürüne bakarak ölçme şeklinde olabilir. Performansı sürece bakarak ölçme yaklaşımında, öğrencinin icrasını gözleyen ölçmeci gözlem sonuçlarını uygun sembollerle belirtir. Performansı ürüne bakarak değerlendirme yaklaşımında, öğrenci performansa ilişkin icra sonucunda bir ürün ortaya çıkarır ve ölçmeci ortaya çıkan bu ürünü inceleyerek yaptığı değerlendirme sonuçlarını uygun sembollerle belirtir. Performansı hem sürece hem de ürüne bakarak değerlendirme yaklaşımında ise, öğrenci gerekli davranışları icra ederek bir ürün ortaya çıkarır. Ölçmeci ortaya çıkan bu ürünün hem icrası sırasında öğrenci performansını gözlemler hem de çıkan ürünü inceleyerek bir değerlendirme yapar ve sonuçları uygun sembollerle belirtir (Uçan, 2005b, 97).

Müzikte performans; çalgı çalmak, şarkı söylemek, müziksel bir davranışı ya da uygulamayı yerine getirmek, icra etmek, müzikal becerilerini göstermek olarak tanımlanabilir. Dolayısıyla müzik eğitimi sürecinde ulaşılmak istenen hedeflerden birinin de “müzikal bir performans sergileyebilme” olduğu söylenebilir. Müzik eğitimi süreci boyunca, bireyin edindiği bilgi ve deneyimleri kullanabileceği, yeteneklerini sergileyebileceği alanın müzikal performans sergileme alanı olduğu düşünülmektedir.

Bireyin, performans gerektiren bir alandaki başarı durumunu ölçmede, bireyin ilgili performansı nasıl yerine getireceğini yazması ya da anlatması değil, doğrudan ilgili performansı gerçekleştirilmesi istenir. Bu durum özellikle müzik eğitiminde, müziksel davranışların (bireysel ya da toplulukla çalgı çalma/söyleme icrası gibi) ölçülmesinde başlıca geçerli ölçme yöntemidir. “Bu tür davranışların ölçülmesi, davranışın icrası için yapılan hazırlık ve icra etkinliğini gözlemekle, etkinlik icrası sonunda ortaya çıkan ürünün miktar ve kalitesini ölçmekle mümkün olabilmektedir” (Yılmaz, 2007).

Eğitimde, performansa dayalı etkinlikleri ölçmek için kullanılan araçlara performans testleri denilmektedir. Performans, insan davranışının üç boyutundan biri olan devinimsel alan davranışlarını ifade eden bir kavram olduğu için, performans testleri de devinimsel alana ait becerilerin ölçülmesi için kullanılmaktadır. Müzik eğitiminde kullanılan performans testlerinin nesnel ölçümler yaparak bilimsel nitelikte veriler sağlayabilmesi için belli niteliklere sahip olması gerekmektedir. Bu nitelikler “geçerlilik”, “güvenilirlik” ve “kullanışlılık” olarak üç grupta ele alınmaktadır.

Geçerlilik; bir performans testinin ölçmeyi amaçladığı performansı, başka bir performansla karıştırmadan, doğru olarak ölçebilme derecesini ifade eder. Buna göre bir performans testinin geçerlilik derecesi, ölçmedeki amaca hizmet etme ya da o amaçla işe yarama derecesidir (Uçan, 2005b). Terminolojide farklı geçerlilik türlerine rastlansa da çoğu bilim adamlarınca kabul gören üç tür geçerlilik bulunmaktadır. Bunlar *Kapsam Geçerliliği* (Content Validity), *Yordama Geçerliliği* (Predictive Validity) ve *Yapı Geçerliliği* (Construct Validity)dir. Bir testte yer alan soruların, ölçülmek istenen davranışları ve ölçülmek istenen davranışın ders programını ya da çalışma sonuçlarını yeterince temsil edip etmediğine *Kapsam Geçerliliği* denir. Bir testte yer alan soruların, uygun görülen/beklenen sürede cevaplandıkları zaman, eğitim sürecinde bireye kazandırılması öngörülen bilgi, beceri ve teknikleri yansıtma derecesi *Kapsam Geçerliliğinin* derecesini göstermektedir. Kapsam geçerliliği dışında bilim adamlarınca kabul edilen bir diğer geçerlilik türü *Yordama Geçerliliği*dir. Testlerden elde edilen bir “yordayıcı puan” ile gelecekteki durumlarla ilgili bir “ölçüt”e ilişkin değerler arasındaki korelasyon katsayısı olarak nitelendirilebilir. Bazı bilim adamları tarafından, yordama geçerliliği ile ilişkili olarak “ölçütlere dayalı geçerlilik” ve “uyum geçerliliği” kavramları da kullanılmıştır. Ölçütlere dayalı geçerlilik: Geleceğe yönelik bilgiler için ölçütlerden ne derecede yararlanılabileceği hakkında bilgi verirler. Her durumda ölçüt ve yordayıcı puan arasındaki ilişki ya da başka deyişle, testin yordayıcı geçerliliği “Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu” ile hesaplanır. Uyum geçerliliği: Testin uygulandığı aynı zaman diliminde elde edilebilen başka bir ölçütle korelasyon hesaplamasıyla elde edilir. Bu yöntemle geçerlilik hesaplamasının başlıca güçlüğü, geçerliliği önceden kanıtlanmış bir başka ölçüğü

bulmaktadır. Bu durumda zaten geçerliliği yüksek bir ölçek varsa yeni bir ölçek geliştirmeye gerek yoktur (Tarman, 2006).

Performans testlerinde kullanılan üçüncü geçerlilik türü ise *Yapı Geçerliliği*dir. Bir testin geçerliliğini belirlemek amacıyla bu testin, ölçülmek istenen özelliğe sahip oluş dereceleri önceden bilinen kişi veya gruplara uygulanması sonucunda elde edilen ölçümlerin, kişiler veya gruplar arasında var olduğu bilinen farklılıkları yansıtır yansıtmadığına bakılmasına *Yapı Geçerliliği* denir. Geçerliliği kanıtlanacak puanlarla ölçüt puanları arasındaki ilişki, korelasyon katsayıları ile hesaplanır. Bu durumdaki korelasyon “geçerlilik katsayısı” adını alır. Geçerlilik katsayıları -1.00 ile +1.00 arasında değerler alabilir. Geçerlilik katsayısının negatif olması testin önemli bir kusurunun olduğunu, sıfır olması geçersizliğini, geçerlilik katsayısı pozitif ise yüksekliği değerinde testin geçerli olduğunu gösterir (Tarman, 2006, 76).

Bu noktada, kapsam geçerliliği, yordama geçerliliği ve yapı geçerliliği olmayan bir ölçme aracının bilimsellik özelliğinden söz edilmesi mümkün değildir. Tüm ölçme araçları için ortak olan bu özellikler, hazırlanacak olan ölçme aracının, hazırlanış amacına ve ölçülmek istenen performansın hedeflerine uygunluğu bakımından büyük önem taşımaktadır.

Müzikal performansı ölçmede geçerliliği artırmak için, ölçülmek istenen performans süreç ve ürün yönünden dikkatli bir biçimde çözümlenmeli; süreç ya da ürünün ölçülmesi gerekli önemli ve kritik yanları eksiksiz belirlenmeli; ölçmede izlenecek yaklaşım doğru olarak kararlaştırılmalı; gözlenmesi gereken davranışlar veya incelenmesi gereken ürün özellikleri açık, yalın ve yorum gerektirmeyecek biçimde ifade edilerek gerçek performansı en iyi temsil edecek şekilde bir araya getirilip listelenmeli; ölçülecek performansın niteliğine, eğitim düzeyine, ölçmenin amacına ve eldeki olanaklara en uygun ölçek ve araç oluşturulmalıdır. Nesnel ölçümler yapabilen bir ölçme aracının, bilimsel değerinin yüksek olması için sahip olması gereken bir diğer özellik *Güvenilirlik*dir. Bilimsel niteliği yüksek, nesnel ölçümler yapabilen güvenilir bir ölçme aracı, ölçmeyi amaçladığı performansı en az hatayla ve tutarlı olarak ölçebilmelidir (Uçan, 2005b). Tarman’a (2006) göre; güvenilirlikle ilgili korelasyon hep pozitif olur ve 0.00 ile 1.00 arasında değişir. Korelasyonun 1.00’e yakın olması testin güvenilirliğinin yüksek olduğu, 0.00’a yakın olması güvenilirliğin düşük olduğu anlamına gelir. Güvenilirliği yüksek olan bir ölçme aracının, ölçülmek istenen performansı en az hatayla ölçtüğü ve ölçüm sonuçlarının gerçeği yansıttığı kabul edilir. Güvenilirliğin hesaplanmasında kullanılan çeşitli yöntemler bulunmaktadır. Bu yöntemleri Tarman (2006) müzik yetenek testleriyle ilişkilendirerek detaylı biçimde ele almıştır. Bu yöntemlerden performans testlerinde sıklıkla kullanılan güvenilirlik yöntemi, puanlayıcılar arası güvenilirlik olarak kabul edilmektedir.

Puanlayıcılar arası güvenilirlik: Müziksel davranışın ölçümü için kullanılan bireysel performans testleri, birden çok puanlayıcının performansı ölçmesiyle uygulanmaktadır. Jüri ya da komisyon olarak da adlandırabileceğimiz birden çok puanlayıcının söz konusu olduğu durumlarda test güvenilirliğini hesaplamada kullanılacak yol puanlayıcılar arası uyuma bakmak olacaktır (Tarman, 2006).

Müziksel performansı ölçmede güvenilirliği artırmak için; ölçülecek performansı oluşturan kritik davranışların nasıl gözleneceği veya ürünün kritik özelliklerinin nasıl inceleneceği saptanmalı, geliştirilen ölçek çerçevesinde ayrıntılı bir puanlama anahtarı hazırlanmalı, gözlem ve puanlama olabildiğince kolaylaştırılıp nesnelleştirilmeli, gözleyici ya da puanlayıcı sayısı yeterince artırılmalı, gözleyiciler birbirinden bağımsız olarak yapacakları gözlem ve puanlama konusunda yetiştirilmeli ve bu konuda aralarında görüş birliği sağlanmalı, uygulayıcılar için bir yönerge hazırlanarak onların testin uygulanışı sırasında bu yönergeye göre hareket etmeleri sağlanmalı, süreç kaydedilmeli ve böylece sonradan yeniden gözden geçirilebilmelidir (Uçan, 2005b).

Bilimsel nitelikte nesnel ölçümler yapabilen bir performans ölçeğinin sahip olması gereken niteliklerden bir diğeri de *Kullanışlılık*dir. Bir performans ölçeği, ölçmeyi amaçladığı performansı gereğinden çok çaba, para-malzeme ve zaman harcamadan ölçbildiği kadar kullanışlıdır (Uçan, 2005b). Ölçme araçlarının ve yöntemlerinin kullanışlılığı üzerine karar verirken; ekonomi, hazırlama ve uygulama süreleri, hazırlayıcıların ve uygulayıcıların nitelikleri, cevaplayıcıların nitelikleri, uygulama kolaylıkları, puanlama kolaylıkları ve puanları yorumlama kolaylıkları gibi konulara dikkat edilmelidir (Tarman, 2006). Kullanışlı olmayan bir ölçme aracının geliştirilme, kullanılma ve puanlama aşamalarında ortaya çıkabilecek olan zaman, para ve emek kaybı, geliştirilen ölçeğin kullanılabilirliğini olumsuz etkileyeceğinden, yapılan çalışmanın amacına ulaşamayacağı düşünülmektedir.

Müzik eğitiminde nitelikleri bakımından, basitten karmaşığa doğru, *çeteleme ölçekli, dereceleme ölçekli ve hem çeteleme hem de dereceleme ölçekli* olmak üzere üç çeşit ölçme aracı kullanılmaktadır. *Çeteleme Ölçekli* araçlar; ölçülecek davranışın yalnızca var olup olmadığını gözlemleyip gözlem sonuçlarının ölçek üzerinde “var-yok” ya da “evet-hayır” şeklinde işaretlendiği ölçme araçlarıdır. *Dereceleme Ölçekli* araçlar; ölçülecek

davranışın var olup olmadığının yanı sıra var oluş derecesinin de saptanmasına olanak veren, yetkinlik düzeyini betimleyici ifadeleri ikiden fazla kategoriden oluşan (örn: 5'li likert tipi) ölçme araçlarıdır. *Hem Çeteleme Hem Dereceleme Ölçekli* araçlar ise; ölçülecek davranışın hem var olup olmama durumunun hem de varlığı halinde yetkinlik derecesinin belirlenebileceği, çeteleme ve dereceleme ölçeklerinin her ikisinin de özelliklerini bir arada bulunduran ölçme araçlarıdır (Uçan, 2005b).

Dereceli puanlama anahtarı hazırlanırken dikkat edilmesi gereken aşamaları şu şekilde sıralamak mümkündür (Günay, 1973; Ogan Bekiroğlu, 2008; Yılmaz, 2007):

- Ölçülmek istenen performansın niteliklerinin analiz edilmesi, öğrenim hedeflerinin belirlenmesi
- Belirlenen her öğrenim hedefi, bilgi ve beceri için ortalamanın üstü, ortalama ve ortalamanın altı olabilecek durumların belirlenmesi
- Kullanılacak aracın biçiminin belirlenmesi. Çeteleme ölçekli, dereceleme ölçekli veya hem çeteleme hem de dereceleme ölçekli araçlardan biri seçilebilir.
- Ölçülmek istenen davranışları yeterince temsil edebilecek, açık, anlaşılır, yorum gerektirmeyen ifadelerden oluşan ölçütlerin yer aldığı ölçme aracının hazırlanması. Genel olarak ölçme aracında şu bilgilere yer verilmektedir:
 - Öğrencinin kimliği ve sınavla ilgili bilgiler
 - Uygulama yönergesi
 - Ölçütlerin (ölçülmek istenen davranışların) listesi
 - Ölçütlerin (ölçülmek istenen davranışların) yetkinlik derecesinin işaretlendiği kısım
 - Ölçütlerin önem derecesi sınıflara göre değişiklik gösteriyorsa, yetkinlik derecesini ifade eden puan, uygun bir katsayı ile çarpılabilir. Böyle bir durum varsa ilgili katsayıların gösterildiği kısım
 - Toplam puan ve değerlendirme sonucunun olduğu bölüm
 - Öğreticinin sonuç ile ilgili görüşlerini yazacağı bölüm
- Hazırlanan ölçme aracı kullanılarak performans ölçümü yapılması
- Hazırlanan ölçme aracının gözden geçirilerek gerek duyulursa tekrar ilgili değişikliklerin yapılması

Performans testlerinin, ölçülmek istenen davranışları tam olarak, nesnel biçimde ve bilimsel yöntemle ölçebilmesi için testin büyük bir dikkatle hazırlanması gerekmektedir. "Ölçme araçlarının geliştirilmesinde; aracın hazırlanması, denenmesi, değerlendirilmesi ve düzeltilmesi sırası takip edilmelidir. Bu sıraya göre hazırlanan ölçme aracı kullanıldığı süre içerisinde düzenli olarak gözden geçirilerek gerekli değişiklikler yapılarak güncellenmeli, geliştirilmeye devam edilmelidir" (Uçan, 2005b).

Türkiye'de müzik eğitimi alanında performans ölçmeye yönelik çalışmalara 1970'li yıllarda başlanmıştır. İlk çalışmalarda keman eğitiminde özel hedefler sıralanmış, örnekler verilmiş ve bu özel hedeflerin ölçümü yapılmıştır (Günay, 1973). Aynı dönemde yapılan bir diğer çalışmada da ölçme araçlarında olması gereken özellikler tanımlanmış ve keman eğitiminde kullanılmak üzere bir ölçme aracı geliştirilmiştir (Uçan, 1977). İlerleyen yıllarda, müzik eğitiminde performans testlerinin yeri ve önemi (Uçan, 1987), flüt eğitiminde psikomotor alan hedef davranışlara ulaşma düzeyinin ölçülmesi (Atak Yayla, 2000), müziksel yeteneğin ölçülmesi (Atak Yayla, 2003), müziksel performansın ölçülmesi (Atak Yayla, 2004), keman eğitiminde kurul önünde gerçekleşen sınavlarda standardizasyon (Alpagut, 2004), keman dersi hedeflerinin gerçekleşme düzeylerinin belirlenmesi (Öztosun ve Akgül Barış, 2004), yaylı çalgı öğretimine ilişkin ölçme-değerlendirme durumlarının incelenmesi (Tebiş, 2004), keman eğitiminde performansın ölçülmesi (Dalkıran, 2006), yaylı çalgılar öğrencilerinin performansını etkileyen faktörler ve ölçme değerlendirme yöntemleri (Nalbantoğlu, 2007) konularına odaklanan çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalarda, ölçme-değerlendirme yöntemlerinin neler olması gerektiği, ölçme araçlarında bulunması gereken özellikler, ölçme aracına olan gereksinim gibi konularda bilgiler verildiği gibi bilimsel niteliklere sahip ölçme araçlarının da geliştirildiği görülmektedir. Yurt dışındaki çalışmalar incelendiğinde de yine 70'li yıllardan itibaren çeşitli performans ölçme çalışmaları olduğu; bu çalışmaların, koral müzik performansının değerlendirilmesine (Cooksey, 1975), lise müzik topluluğunu performansını değerlendirmeye (DCamp, 1980), bakır üfleli çalgılar (Bergee, 1987) ve gitar (Russell, 2008) performansını ölçmeye yönelik ölçek geliştirme çalışmaları oldukları görülmektedir. Literatüre bakıldığında, Russell'ın (2008) ve Atak Yayla'nın (2003) çalışmaları dışında gitar performansının ölçülmesine odaklanan başka ölçek geliştirme çalışmasına rastlanmamıştır.

4. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Eğitimde değerlendirmenin doğru ve sağlıklı olabilmesi için ölçmenin doğru ve sağlıklı olması gerekmektedir. Özellikle de müzik eğitiminin bir alt kolu olan çalgı eğitiminde, öğrencinin performansının doğru ve sağlıklı şekilde ölçülmesi ve değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Çünkü çalgı eğitiminde

bireyin performansına yönelik ölçme, sözlü ya da yazılı şekilde yapılamayacağından, performans ölçümü ancak geliştirilen bir ölçek aracıyla yapılabilir. Çalgı eğitiminde öğrenci performansının doğru şekilde ölçülmesi, öğrencinin başarı/başarısızlık durumunun doğru şekilde değerlendirilmesine olanak sağlayacağı gibi, öğrencinin gelişimine yönelik doğru kararların alınmasını ve eğitim-öğretim sürecinin de doğru şekilde planlanmasını sağlayacaktır. Bu nedenlerden hareketle bu araştırma, günümüzde gelişen ve değişen eğitim öğretim yaklaşımları ve ölçme değerlendirme ihtiyaçları doğrultusunda, müzik eğitiminin alt boyutlarından biri olan gitar eğitiminde, performansın ölçülmesinde, nesnel, bilimsel, tutarlı, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmek amacıyla yapılmıştır.

Bu çalışmanın temel problemi "Gitar eğitiminde performans ölçeği geliştirme" olarak belirlenmiştir. Bu çalışmada ana problem çerçevesinde şu alt problemlere yanıt aranmıştır:

- Gitar eğitiminde performansın ölçülmesinde gitar öğretim elemanları tarafından kullanılan ölçme yöntemleri nelerdir?
- Gitar eğitiminde performansın ölçülmesinde gitar öğretim elemanları tarafından dikkat edilen ölçütler nelerdir?
- Gitar eğitiminde performansın ölçülmesi amacıyla hazırlanan Gitar Performans Dereceleme Ölçeği taslağı hakkında gitar öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?
- Gitar öğretim elemanlarının görüşleri alınarak oluşturulan ölçme aracının bilimsel nitelikleri (geçerlilik, güvenilirlik ve kullanılabilirlik özellikleri) nelerdir?

5. Yöntem

Araştırmada tarama (survey) modeli kullanılmıştır. "Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan, onu uygun biçimde gözleyip belirleyebilmektir" (Karasar, 2006, 77). Tarama yönteminin temel amacı, durumlarla ve olaylarla ilgili olarak nicel veriler elde etmek ve çeşitli istatistikler üretmektir. Bu tür çalışmalarda veriler, bireylere çeşitli sorular yönelterek toplanabilir. Bu amaçla çalışmada anket ve görüşme gibi yöntemlerden yararlanılabilir. Tarama modeli araştırmalar genellikle evreni temsil eden bir örneklem üzerinde yürütülür (Tanrıöğen, 2009). Bu bilgiler ışığında, yapılan çalışmada verileri elde etmek amacıyla, araştırmacı tarafından geliştirilen "Gitar Performans Dereceleme Ölçeği" ve uzman görüşlerinin alınabilmesi için ise hazırlanan görüşme formu kullanılmıştır.

5.1. Çalışma grubu

Araştırmacı çalışma grubunu, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü ve Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda [MEABD] okuyan, raslantısal (random) yöntemle seçilmiş 7 bireysel çalgı gitar öğrencisi, ölçeğin hazırlanmasında görüş alınan 9 gitar öğretim elemanı ve ölçme aracının uygulamasına katılan 4 gitar öğretim elemanı oluşturmaktadır. Çalışma grubuna ilişkin dağılımlar Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Çalışma Grubuna İlişkin Dağılımlar

	n
Görüş alınan gitar öğretim elemanları	9
Ölçme aracının uygulandığı öğrenciler	7
Puanlayıcı gitar öğretim elemanları	4

Araştırma kapsamında görüşülen gitar öğretim elemanlarının, görev yaptıkları kurumlarına ilişkin dağılımlar Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Gitar Öğretim Elemanlarının Görev Yaptıkları Kurumlarına İlişkin Dağılımlar

Kurumlar	Dağılımlar		
	n	f	%
Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü	9	4	44,44
Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı	9	5	55,56

Tablo 2'de görüldüğü gibi; araştırma kapsamında görüş alınan gitar öğretim elemanlarından %55,56'sı Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda, %44,44'ü Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü'nde görev yapmaktadır.

5.2. Verilerin toplanması

Bu çalışmada, konuya ilişkin literatür kapsamlı bir şekilde taranmış, elde edilen veriler doğrultusunda bir performans gözlem formu oluşturulmuştur. Ayrıca araştırma konusuyla ilgili olarak uzman görüşü alınabilmesi için bir görüşme formu oluşturulmuştur. Hazırlanan görüşme formunda, gitar

eğitiminde kullanılan ölçme yöntemlerinin ve performans ölçümünde dikkat edilmesi gereken hususların neler olabileceği konularına yönelik sorulara yer verilmiştir. Bunlara ek olarak, gitar eğitiminde performans ölçümü için bilimsel niteliklere sahip yazılı bir performans ölçeğinin kullanılması hakkındaki görüşler alınmıştır. Görüşme formunun son bölümünde ise nihai ölçekte kullanılmak üzere belirlenmiş, gitar performansını nesnel biçimde ölçmesi hedeflenen maddelerden oluşan madde havuzu niteliğindeki Gitar Performans Ölçeği Taslağı hakkında uzman görüşleri alınmıştır. Otuz maddeden oluşan ölçme aracı taslağı, uzman görüşleri doğrultusunda on beş maddeye indirgenmiştir. Araştırma kapsamında görüşülen gitar öğretim elemanlarının kişisel özelliklerine ilişkin dağılımlar Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Gitar Öğretim Elemanlarının Kişisel Özelliklerine İlişkin Dağılımlar

Değişken	Düzye	f	%
Cinsiyet	Erkek	9	100
	Kadın	0	0
	Toplam	9	100
Öğrenim Düzeyi	Lisans	0	0
	Yüksek Lisans	4	44,44
	Doktora	4	44,44
	Sanatta Yeterlilik	1	11,11
	Toplam	9	100
Unvan	Profesör		0
	Doçent	2	22,22
	Yardımcı Doçent	1	11,11
	Öğretim Görevlisi	2	22,22
	Okutman	1	11,11
	Araştırma Görevlisi	3	33,33
	Toplam	9	100
Hizmet Yılı	0-5 yıl	3	33,33
	6-10 yıl	3	33,33
	11-15 yıl	0	0
	16-20 yıl	2	22,22
	21-25 yıl	0	0
	26 yıl ve üzeri	1	11,11
	Toplam	9	100

Tüm bu görüşler ve literatür taramasından elde edilen veriler ışığında hazırlanan nihai "Gitar Performans Dereceleme Ölçeği", araştırmanın örneklemini oluşturan Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümü ile Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi MEABD'nda okuyan 7 bireysel çalgı gitar öğrencisi üzerinde uygulanmış, uygulamaya katılan puanlayıcılar arası geçerlilik-güvenilirlik hesaplamaları yapılmış ve elde edilen sonuçlar bulgular ve yorum bölümünde gösterilmiştir.

5.3. Verilerin analizi

Araştırma kapsamında veri toplamak amacıyla oluşturulan görüşme formundan elde edilen veriler, betimsel istatistik yöntemlerinden frekans (f) ve yüzde (%) kullanılarak çözümlenmiştir. Elde edilen bulgular tablolar halinde verilmiş ve sözel olarak ifade edilmiştir. Gitar Performans Dereceleme Ölçeği'nden elde edilen veriler, bilgisayar ortamında SPSS 17 (Statistical Package for the Social Sciences - Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi) yazılımı kullanılarak ilgili istatistik testlere tabi tutulmuş, anlamlılık düzeyi 0.05 olarak belirlenmiştir. Araştırmada parametrik istatistik yöntemleri kullanmaya uygun kişi sayısı olmadığından, parametrik olmayan (non-parametrik) istatistik yöntemleri kullanılmıştır. Ölçme aracının yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla temel bileşenler analizi, güvenilirliğinin belirlenmesi amacıyla, iç tutarlılık testi (Cronbach's Alfa) ve puanlayıcılar arası güvenilirlik (Kendall's W) testleri yapılmıştır. Elde edilen bulgular değerlendirilmiş ve değerlendirme sonuçları bulgular ve yorum bölümünde gösterilmiştir.

6. Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ana problemi çerçevesinde edilen bulgular ve bu bulguların yorumları, dört alt problem başlığına göre verilmiştir.

6.1. Gitar eğitiminde performansın ölçülmesinde gitar öğretim elemanları tarafından kullanılan ölçme yöntemlerine ilişkin bulgular ve yorum

Araştırmanın birinci alt problemi olan, "Gitar eğitiminde performansın ölçülmesinde gitar öğretim elemanları tarafından kullanılan ölçme yöntemleri nelerdir?" sorusuna cevap aranmıştır. Bu bağlamda, gitar öğretim elemanlarının ölçme yöntemlerinin belirlenmesine yönelik bulgular Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: Gitar Öğretim Elemanlarının Ölçme Yöntemlerine İlişkin Dağılımlar

Görüşler	n	Dağılımlar									
		(5) Tamamen		(4) Çok		(3) Orta		(2) Az		(1) Hiç	
		f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Gitar eğitiminde performans ölçme amacıyla geliştirilmiş olan yerli ve yabancı performans ölçüklerini izleyebilme durumu	9	1	11,11	0	0	3	33,33	4	44,44	1	11,11
Gitar eğitiminde önceden hazırlanmış bilimsel geçerliliği ve güvenilirliği olan yazılı bir ölçme aracından yararlanma durumu	9	2	22,22	1	11,11	2	22,22	3	33,33	1	11,11
Gitar eğitiminde kendi geliştirdiği bir ölçme aracından yararlanma durumu	9	4	44,44	4	44,44	0	0,00	0	0,00	1	11,11

Tablo 4'e görüldüğü gibi, "Gitar eğitiminde performans ölçme amacıyla geliştirilmiş olan yerli ve yabancı performans ölçüklerini izleyebiliyor musunuz?" sorusuna, görüş alınan gitar öğretim elemanlarından %11,11'i "tamamen", %33,33'ü "orta" derecede, %44,44'ü "az", %11,11'i de "hiç" cevabını vermiştir. Gitar eğitiminde, önceden hazırlanmış, bilimsel geçerliliği ve güvenilirliği olan yazılı bir ölçme aracından yararlanma durumu ile ilgili olarak, öğretim elemanlarının %22,22'si "tamamen", %11,11'i "çok", %22,22'si "orta", %33,33'ü "az", %11,11'i ise "hiç" şeklinde görüş bildirmişlerdir. Gitar eğitiminde kendi geliştirdiği bir ölçme aracından yararlanma durumu ile ilgili olarak görüş alınan öğretim elemanlarının %44,44'ü "tamamen", %44,44'ü "çok", %11,11'i ise "hiç" şeklinde görüş bildirmişlerdir. Görüş alınan öğretim elemanlarının "sınav yapma birlikteliklerine" ilişkin bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5: Öğretim Elemanlarının Sınav Yapma Birlikteliklerine İlişkin Dağılımlar

Seçenekler	Dağılımlar		
	n	f	%
Kendim tek başıma	9	2	22,22
Gitar öğretim elemanlarıyla birlikte	9	2	22,22
Diğer öğretim elemanlarıyla birlikte	9	5	55,56

Tablo 5'te görüldüğü gibi, görüş alınan gitar öğretim elemanlarının %22,22'si yarıyıl sınavlarını "kendisi tek başına", %22,22'si "gitar öğretim elemanlarıyla birlikte", %55,56'sı ise "diğer öğretim elemanlarıyla birlikte" yapmakta olduğu tespit edilmiştir.

6.2. Gitar eğitiminde performansın ölçülmesinde gitar öğretim elemanları tarafından dikkat edilen ölçütlere ilişkin bulgular ve yorum

Araştırmanın ikinci alt problemi olan, "Gitar eğitiminde performansın ölçülmesinde gitar öğretim elemanları tarafından dikkat edilen ölçütler nelerdir?" sorusuna cevap aranmıştır. Gitar eğitiminde performansın ölçülmesinde gitar öğretim elemanları tarafından dikkat edilen ölçütlerin ifade edilmiş biçimlerine ilişkin bulgular Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Gitar Performansının Ölçülmesinde Gitar Öğretim Elemanları Tarafından Dikkat Edilen Ölçütlerin İfade Ediliş Biçimlerine İlişkin Dağılımlar

Ölçütler	Dağılımlar		
	n	f	%
Teknik	9	7	77,78
Sınav performansı	9	6	66,67
Müzikalite	9	5	55,56
Yorumlama	9	3	33,33
Dönem içi performans (Dönem içi çalışma, Derse karşı tutum ve ilgi, Derse devam vb.)	9	4	44,44
Bütünlük	9	3	33,33
Eser/Etüt seviyesi	9	2	22,22
Ritim	9	1	11,11
Çoklu çalmalarda partneri ile uyum	9	2	22,22
Hız	9	1	11,11
Duate	9	1	11,11
Akort	9	1	11,11
Refleks	9	1	11,11
Konumlandırma	9	1	11,11
Form bilgisi	9	1	11,11
Tını	9	1	11,11

Tablo 6’da görüldüğü gibi, gitar öğretim elemanları tarafından gitar performansının ölçülmesinde “Teknik” ölçütü %77,78, “Sınav performansı” ölçütü %66,67, “Müzikalite” ölçütü %55,56, “Yorumlama” ölçütü %33,33, “Dönem içi performans (Dönem içi çalışma, Derse karşı tutum ve ilgi, Derse devam vb.)” ölçütü %44,44, “Bütünlük” ölçütü %33,33, “Eser/Etüt seviyesi” ölçütü %22,22, “Ritim” ölçütü %11,11, “Çoklu çalmalarda partneri ile uyum” ölçütü %22,22 oranında ifade edilmiştir. Bununla birlikte, “Hız”, “Duete”, “Akort”, “Refleks”, “Konumlandırma”, “Form bilgisi”, “Tını” ölçütlerinin her biri, gitar öğretim elemanları tarafından gitar performansının ölçülmesinde %11,11 oranında ifade edilmiştir.

6.3. Gitar eğitiminde performansın ölçülmesi amacıyla hazırlanan gitar performans dereceleme ölçeği taslağı hakkında gitar öğretim elemanlarının görüşlerine ilişkin bulgular ve yorum

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan, “Gitar eğitiminde performansın ölçülmesi amacıyla hazırlanan Gitar Performans Dereceleme Ölçeği taslağı hakkında gitar öğretim elemanlarının görüşleri nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır. Gitar eğitiminde performansın ölçülmesi amacıyla hazırlanan Gitar Performans Dereceleme Ölçeği taslağı hakkında, gitar öğretim elemanlarının görüşleri şu şekildedir:

- Müzikal hedeflerin teknik hedeflerden daha önemli olduğu belirtilmiştir.
- Teknik davranışlar kısmında yer alan ayrıntılı ifadelerin yerine belirtilen teknik davranışların belli ifadeler altında toplanması yönünde görüş bildirilmiştir.
- Performans ölçümünde önem arz etmeyen ifadelerin ölçekte yer almasının anlamsız olacağı yönünde görüş bildirilmiştir.
- Genel olarak hazırlanan ölçek taslağının gitar performansını ölçmeye yönelik ifadeleri içerdiği belirtilmiştir.
- Hazırlanan ölçeğin bilimsel niteliklerinin (geçerlilik, güvenilirlik ve kullanılabilirlik) yeterli olmasının yararlı olacağı ifade edilmiştir.

Gitar eğitiminde yarıyıl sonu sınavlarında öğrencinin performansını değerlendirmede öğrencinin dönem içi performansına (Devam-devamsızlık, derse olan ilgisi, verilen ödevlerine hazırlanması) verilen önemin belirlenmesi amacıyla gitar öğretim elemanlarının görüşleri alınmış, bu görüşlerin dağılımları Tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7: Gitar Eğitiminde Yarıyıl Sonu Sınavlarında Öğrencinin Performansını Değerlendirmede Öğrencinin Dönem İçi Performansına (Devam-Devamsızlık, Derse Olan İlgi, Verilen Ödevlerine Hazırlanması) Verilen Önemi Gösteren Dağılımlar

Görüşler	n	Dağılımlar									
		(5)		(4)		(3)		(2)		(1)	
		Tamamen		Çok		Orta		Az		Hiç	
f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Gitar eğitiminde, yarıyıl sınavlarında öğrencinin performansını değerlendirmede öğrencinin dönem içi performansının (Derse devam-devamsızlık, derse olan ilgi, verilen ödevlerine hazırlanma) ne derecede önemli olduğu	9	4	44,44	4	44,44	1	11,11	0	0	0	0

Tablo 7’de görüldüğü gibi, görüş alınan öğretim elemanlarının %44,44’ü gitar eğitiminde yarıyıl sonu sınavlarında öğrencinin performansını değerlendirmede, öğrencinin dönem içi performansına “Tamamen”, %44,44’ü “Çok”, %11,11’i ise “Orta” derecede önem vermektedirler. Bu bilgiler ışığında bakıldığında, gitar eğitiminde yarıyıl sonu sınavlarında öğrencinin performansını değerlendirmede, öğrencinin dönem içi performansına verilen önemin, görüş alınan öğretim elemanlarının tamamında “Orta” derecenin üstünde olduğu görülmektedir. Bu durumda, alınan görüşler doğrultusunda, öğrencinin dönem içindeki performansının sınav esnasında değerlendirmeye katılması uygun bulunmuştur. Bu bulgudan hareketle de, “Dönem içi durum” maddesi ölçeğe eklenmiştir.

Alınan görüşler doğrultusunda Gitar Performans Dereceleme Ölçeği taslağı üzerinde değişiklikler yapılmış ve ölçeğe son hali verilmiştir. Alınan görüşler doğrultusunda ölçek üzerinde yapılan değişiklikler:

- 1.madde, “duruş-tutuş-oturuş” olarak değiştirilmiştir.
- 4.madde, “Akort yapabilmek” olarak değiştirilmiştir.
- 5.madde, performans başarısında “teknik” ve “müzikalite” kadar önem arz etmediği için ölçekten çıkarılmıştır.
- 6.madde, performans başarısına etki eden bir madde olmadığı düşünülerek ölçekten çıkarılmıştır.
- 7.madde, “Konum geçişleri” olarak düzeltilmiştir.
- 8.madde, “Bareli pasajlarda temiz ses üretebilme” olarak değiştirilmiştir.

- 10.madde, “Sağ el tekniği” altında yer aldığı için ölçekten çıkarılarak “Sağ el tekniği” maddesi içinde değerlendirmeye katılmıştır.
- 11.madde, yeterince açık/anlaşılır bir ifade olmadığından ölçekten çıkarılmıştır.
- 12.madde, (Tempoya bağlı kalma) “Müzikal etki ve yorumlama” bölümüne alınmıştır.
- 13,14,15,16. Maddeler, “Sol el tekniği” maddesi altında toplanmıştır.
- 17,18,19,20,21,22,23,24. Maddelere, “Sağ el tekniği” maddesi altında yer verilmiştir.
- 25.madde, “Gürlük ifadelerine uygun çalma” olarak değiştirilmiştir.
- 26.madde, 25.maddede yapılan değişikliğe bağlı olarak ihtiyaç duyulmadığından ölçekten çıkarılmıştır.
- 27.madde, “Hız ifadelerine uygun çalma” olarak değiştirilmiştir.
- 28.madde, 27.maddede yapılan değişikliğe bağlı olarak ihtiyaç duyulmadığından ölçekten çıkarılmıştır.
- 29.madde, “Eserin/etüdün etkili biçimde seslendirilmesi/yorumlanması” olarak değiştirilmiştir.
- 30.madde, 29.maddede yapılan değişikliğe bağlı olarak ihtiyaç duyulmadığından ölçekten çıkarılmıştır.
- “Eseri/etüdü seslendirmede bütünlük” ve “Dönem içi durum” maddeleri, ölçeğe yeni maddeler olarak eklenmiştir.

6.4. Gitar öğretim elemanlarının görüşleri alınarak oluşturulan ölçme aracının bilimsel niteliklerine ilişkin bulgular ve yorum

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan, “Gitar öğretim elemanlarının görüşleri alınarak oluşturulan ölçme aracının bilimsel nitelikleri (geçerlilik, güvenilirlik ve kullanılabilirlik özellikleri) nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır.

6.4.1. Kapsam ve yapı geçerliliklerinin incelenmesine ilişkin bulgular ve yorum

Ölçme aracının kapsam geçerliliğinin belirlenmesi amacıyla, geliştirilen ölçme aracının kapsadığı davranışları belirleyebilmek için, Eğitim Fakülteleri MEABD lisans programında yer alan sekiz yarıyıllık bireysel çalgı gitar dersi içerikleri incelenmiştir. Ayrıca ölçekte yer alan maddelerin oluşturulmasında konuyla ilgili yurt içinde ve yurt dışında önceden yapılmış benzer çalışmalar ve müzik eğitimi veren kurumlarda kullanılan çeşitli ölçekler incelenmiş, analiz edilmiştir. Analiz ve incelemeler sonucunda oluşturulan ölçek taslağının yapısı ve maddeler hakkında uzman görüşleri alınmıştır.

Oluşturulan ölçek taslağı için, ifade-anlatım, içerik, biçim ve puanlama yöntemleri ile ilgili sözlü ve yazılı olarak alınan uzman görüşleri ve önerileri doğrultusunda ölçekte ilgili değişiklikler yapılmıştır. Gitar eğitimcileri, ölçme aracının kapsam bakımından, gitar performansının ölçülmesi amacıyla yönelik ölçme yapabileceği görüşünü bildirmişlerdir. Ölçme aracının yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla temel bileşenler analizi yapılmıştır. Tablo 8’de ölçme aracı maddeleri ve bu maddelerin faktör yükleri verilmiştir.

Tablo 8: Ölçme Aracının Yapısını Gösterir Temel Bileşenler Analizi Sonuçları

Ölçütler		Bileşen
		1
1	Duruş, tutuş, oturuş	.853
2	Sağ ve sol el uyumu	.798
3	Doğru ve temiz çalma (entonasyon)	.776
4	Akort yapabilme	.767
5	Dönem içi durum (Derse devam, derse olan ilgi ve tutum, ödevlerine hazırlanma)	*
6	Konum geçişleri	.716
7	Bareli pasajlarda temiz ses üretebilme	.862
8	Akorlu pasajlarda netlik	.658
9	Sağ el tekniği (Apoyando, Tirando, Tremolo, Resguado vb.)	.682
10	Sol el tekniği (Legato, Glissando, Vibrato vb.)	.804
11	Gürlük ifadelerine uygun çalma	.741
12	Hız ifadelerine uygun çalma	.659
13	Tempoya bağlı kalma	.846
14	Eserin etkili biçimde seslendirilmesi/yorumlanması (Dönem özelliklerini ve form özelliklerini yansıtabilme)	.787
15	Eseri/Etüdü seslendirmede bütünlük	.706

Tablo 8 incelendiğinde, ölçme aracının tek bir temel yapıyı ölçtüğü görülmüştür. Bu yapı, ölçme aracının geliştirilme amacı olan gitar performansının ölçülmesidir. Ölçme aracının genel amacına hizmet etme derecesini bildiren bileşen yükleri incelendiğinde, değerlerin .65 ile .86 arasında değiştiği görülmüştür. Yalnızca beşinci madde olan “Dönem içi durum (Derse devam, derse olan ilgi ve tutum, ödevlerine hazırlanma)” maddesi tüm puanlayıcılar tarafından boş bırakıldığı için faktör analizine dâhil edilmemiştir. Ancak alınan uzman görüşlerinin %88’i tarafından sınavlarda değerlendirmeye katıldığı için ölçekte yer

alması uygun görülmüştür. Bu değerlerin -1,00 ile +1,00 arasında değiştiği ve (tüm maddelerin pozitif yönde ölçme yaptığı koşulda) kabul edilebilir faktör yükü alt sınırının .30 olduğu göz önüne alındığında tüm faktör yüklerinin belirtilen sınırın oldukça üstünde olduğu görülmüştür (Dalkıran, 2009, 4). Bu durum tüm maddelerin, ölçme aracının genel amacına yönelik ölçme yaptığını göstermektedir.

6.4.2. Güvenilirliğin incelenmesine ilişkin bulgular ve yorum

Ölçme aracının güvenilirliğinin belirlenmesi amacıyla, iç tutarlılık testi (Cronbach's Alfa) ve puanlayıcılar arası güvenilirlik (Kendall's W) testleri yapılmıştır. Ölçme aracında yer alan maddelerin birbirleriyle ne derecede tutarlı olduklarını belirlemek amacıyla yapılan iç tutarlılık testi sonuçları Tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9: Ölçme Aracının İç Tutarlılığını Gösterir Güvenilirlik Testi Sonuçları

Ölçütler	α
1 Duruş, tutuş, oturuş	.864
2 Sağ ve sol el uyumu	.815
3 Doğru ve temiz çalma (entonasyon)	.835
4 Akort yapabilme	.833
5 Dönem içi durum (Derse devam, derse olan ilgi ve tutum, ödevlerine hazırlanma)	*
6 Konum geçişleri	.824
7 Bareli pasajlarda temiz ses üretebilme	.864
8 Akorlu pasajlarda netlik	.837
9 Sağ el tekniği (Apoyando, Tirando, Tremolo, Resguado vb.)	.830
10 Sol el tekniği (Legato, Glissando, Vibrato vb.)	.831
11 Gürlük ifadelerine uygun çalma	.819
12 Hız ifadelerine uygun çalma	.821
13 Tempoya bağlı kalma	.819
14 Eserin etkili biçimde seslendirilmesi/yorumlanması (Dönem özelliklerini ve form özelliklerini yansıtabilme)	.818
15 Eseri/Etüdü seslendirmede bütünlük	.818

Tablo 9 incelendiğinde, beşinci madde dışında kalan tüm maddelerin Cronbach's Alfa güvenilirlik katsayılarının .81 ile .86 arasında değiştiği görülmektedir. Ayrıca testin tamamına ait Cronbach's Alfa güvenilirlik katsayısı .84'tür. Bu bulgular ışığında testin kabul edilebilir iç tutarlılığa sahip olduğu söylenebilir. Ölçme aracının puanlayıcılar arası güvenilirlik derecesinin belirlenmesi amacıyla yapılan Kendall's W testi sonucunda, güvenilirlik katsayısı .60 çıkmıştır. Ölçme aracının güvenilirliğinin .80'in üstünde, geçerliliğinin ise .40 - .70 aralığında olması gerektiği göz önüne alındığında, ölçme aracının kabul edilebilir düzeyde geçerliliğe ve güvenilirliğe sahip olduğu söylenebilir.

6.4.3. Ölçme aracının kullanılabilirliğine ilişkin bulgular ve yorum

Gitar eğitiminde performansın ölçülmesi amacıyla hazırlanan ölçeğin son özelliği olan kullanılabilirliğinin belirlenmesi amacıyla, hazırlanan ölçme aracının çalışma grubuna uygulanması sonucunda, ölçeğin kullanılabilirliğine dair temel yaklaşım alanları şu şekilde sıralanabilir:

- Ölçeğin kapsamı, biçimi, likertleri ve puanlama yöntemi tüm öğretim elemanları tarafından aynı şekilde ve açıkça anlaşılmıştır.
- Ölçekte 3 boyut altında toplanan 15 madde, ölçme aracının performans esnasında kullanılmasına uygun bir sürede puanlanabilmiştir. (Ortalama 3 dakika)

Bu bağlamda, hazırlanan ölçme aracının asgari kullanılabilirlik derecesine sahip olduğu söylenebilir.

7. Sonuç ve Öneriler

"Gitar Eğitiminde Performans Ölçeği Geliştirme" isimli bu araştırma kapsamında elde edilen bulgular ışığında, aşağıda maddeler halinde sıralanan sonuçlara ulaşmak mümkün olmuştur.

1. Bu çalışmaya zemin oluşturmak amacıyla, gitar öğretim elemanlarından alınan görüşler doğrultusunda, görüşülen gitar öğretim elemanları, gitar eğitiminde performans ölçme amacıyla geliştirilmiş olan yerli ve yabancı performans ölçeklerini ağırlıklı olarak az ve/veya orta düzeyde izlemektedirler.

2. Görüş alınan gitar öğretim elemanlarının; gitar eğitiminde önceden hazırlanmış, bilimsel geçerliliği ve güvenilirliği olan yazılı bir ölçme aracından yararlanma durumları ağırlıklı olarak az ve/veya orta düzeydedir.

3. Görüş alınan gitar öğretim elemanları ağırlıklı olarak kendi geliştirdikleri bir performans ölçme aracını kullanmaktadırlar.

4. Görüş alınan gitar öğretim elemanlarının yarıyıl sonu sınavlarını ağırlıklı olarak diğer öğretim elemanlarıyla birlikte yaptığı belirlenmiştir.

5. Görüş alınan gitar öğretim elemanlarının, gitar performansını değerlendirmede, ağırlıklı olarak “teknik, sınav performansı, müzikalite, dönem içi durum” gibi ölçütlere dikkat ettikleri tespit edilmiştir.

6. Gitar eğitiminde performansın ölçülmesi amacıyla hazırlanan ölçme aracı, ürün ve süreç değerlendirmeye yönelik olup, “A.Temel Davranışlar”, “B.Teknik Davranışlar” ve “C.Müzikal Etki ve Yorumlama” olarak üç alt boyutta yer alan toplam on beş hedef davranışı kapsamaktadır.

7. Kapsam geçerliliğinin belirlenmesi amacıyla alınan uzman görüşlerinin, pozitif yönde olması ve yapı geçerliliğinin belirlenmesi için yapılan temel bileşenler analizinde faktör yüklerinin yüksek çıkması, hazırlanan ölçme aracının kapsam ve yapı geçerliliği bakımından kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermiştir.

8. Ölçme aracının kendi içinde ne derece tutarlı olduğunu belirlemek amacıyla yapılan iç tutarlılık testi sonuçlarının .81 - .86 aralığında olduğu görülmüştür. Bu bağlamda hazırlanan ölçeğin tutarlı ölçüm yaptığı söylenebilir.

9. Ölçeğin Cronbach’s Alfa güvenilirlik katsayısı .84, Kendall’s W puanlayıcılar arası güvenilirlik katsayısı ise .60 olarak tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlar ışığında, hazırlanan ölçeğin güvenilirliğinin de kabul edilebilir düzeyde olduğu söylenebilir.

10. Ölçme aracının kullanılabilirliğine dair yapılan çalışma sonucunda, performans esnasında kullanılabilirliğine uygun yapıda olduğu, asgari kullanılabilirliğe sahip olduğu söylenebilir.

Bu sonuçlardan hareketle oluşturulan öneriler maddeler halinde sunulmuştur.

1. Araştırma kapsamında oluşturulan ölçme aracından hareketle, başka çalgıların performanslarını ölçmeye yönelik benzer ölçme araçları geliştirme çalışmaları yapılabilir.

2. Mevcut ölçme yöntemleri ve ölçme araçları üzerine güncelleme ve/veya geliştirme çalışmaları yapılabilir.

3. Hazırlanan “Gitar Performans Dereceleme Ölçeği” gerek görülürse ilgili uyarlamalar yapılarak, mesleki müzik eğitimi veren kurumların özel yetenek sınavlarında, gitar performansının ölçülmesi amacıyla kullanılabilir.

4. Araştırma kapsamında hazırlanan ölçek ilerleyen zamanda, değişen eğitim-öğretim ve ölçme-değerlendirme yaklaşımları doğrultusunda gözden geçirilerek güncellenebilir.

KAYNAKÇA

- Alpagut, Uğur (2004). Keman Eğitiminde Kurul Önünde Gerçekleşen Sınavlarda Değerlendirmede Standardizasyon. 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Atak Yayla, Ayşegül (2000). Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü müzik Eğitimi Anabilim Dalı Flüt Eğitiminde Öğrencilerin Psiko-Motor Alan Hedef ve Davranışlara Ulaşma Düzeyleri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.
- Atak Yayla, Ayşegül (2003). Müziksel Yeteneğin Ölçülmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara.
- Atak Yayla, Ayşegül (2004). Müziksel Performansın Ölçülmesi. 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Bergee, Martin (1987). An Application of the Facet-Factorial Approach to Scale Construction in the Development of a Rating Scale for Euphonium and Tuba Music Performance. Yayınlanmamış Doktora Tezi, The Department of Art and Music and Education and Music Therapy and the Faculty of the Graduate School of the University of Kansas, Kansas.
- Cooksey, John Marion (1975). An Application of the Facet-Factorial Approach to Scale Construction in the Development of a Rating Scale for High School Choral Music Performance. Yayınlanmamış Doktora Tezi, University of Illinois, Urbana-Champaign.
- Çilden, Şeyda (30-31 Ekim 2003). Çalgı Eğitiminde Nitelik Sorunları. Cumhuriyetin 80. yılında müzik sempozyumu, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Dalkıran, Esra (2006). Keman Eğitiminde Performansın Ölçülmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, Ankara.
- Dalkıran, Esra (2009). Keman Eğitiminde Performansa Yönelik Ölçme Aracı Örneği. 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- DCamp, Charles Barton (1980). An Application of the Facet-Factorial Approach to Scale Construction in the Development of a Rating Scale for High School Band Music performance. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Graduate College, The University of Iowa, Iowa City, Iowa.
- Dewey, John (2007). Deneyim ve Eğitim. (Çev: S. Akıllı), Ankara: ODTÜ Yayıncılık.
- Günay, Edip (1973). Yaylı Çalgı Öğretiminde Bir Grup Özel Hedefler, İki Örnek Hedefin Davranışlara Çevrilmeleri ve Bu Davranışları Ölçebilecek Ölçü Araçları. *Flarmoni Dergisi*, 9(84), 20-23.
- Karasar, Niyazi (2006). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kıncal, Remzi Y. (2002). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Erzurum: Babil Yayınları.
- Nalbantoğlu, Ertem (2007). *Yaylı Çalgılar Öğrencilerinin Performansını Etkileyen Bazı Faktörler ve Ölçme Değerlendirme Yöntemleri Üzerine Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı, İstanbul.
- Ogan Bekiroğlu, Feral (2008). Performansa Dayalı Ölçümler: Teori ve Uygulama, *Türk Fen Eğitimi Dergisi*, 5(1), 113-131.

- Öztosun, Öznur ve Akgül Barış, Dolunay (2004). Bireysel Çalgı Eğitimi I (Keman) Dersi Hedeflerinin Gerçekleşme Düzeylerinin Belirlenmesi. 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Parasız, Gökalp (2001). Türkiye’de Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümlerinde Öğretim Elemanı ve Öğrenci Görüşlerine Göre Ana Çalgı Keman Eğitiminde Karşılaşılan Sorunların İncelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Erzurum
- Russell, Brian E. (2008). The Development of a Guitar Performance Rating Scale Using Facet-Factorial Approach. MENC 61 National Biennial In-service Conference Milwaukee WI.
- Tan, Şeref (2008) Öğretimde Ölçme Değerlendirme. Ankara: Pegem Akademi
- Tarman, Süleyman (2006). Müzik Eğitiminin Temelleri. Ankara: Müzik Eğitimi Yayınları
- Tebiş, Cansevîl (2004). Musiki Muallimden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Programlarındaki Yaylı Çalgı Öğretimine İlişkin Sınama-Ölçme-Değerlendirme Durumlarının İncelenmesi. 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu, Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Uçan, Ali (1977). Uygulamalı Keman Eğitiminde Psiko-Motor Becerilerin ve Ürünlerin Ölçülmesi. Flarmoni Dergisi, 12(125), s. 17-25.
- Uçan, Ali (1987). Müzik Eğitiminde Performans Testlerinin Yeri, Önemi ve Kullanımı. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 3(1), s. 287-307.
- Uçan, Ali (2005a). İnsan ve Müzik, İnsan ve Sanat Eğitimi. Ankara: Evrensel Müzik yayınları.
- Uçan, Ali (2005b). Müzik Eğitimi. Ankara: Evrensel Müzik yayınları.
- Yılmaz, Hasan (2007). Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme. Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.

GİTAR PERFORMANS DERECELEME ÖLÇEĞİ

Öğrencinin Adı-Soyadı :

Sınıfı :

Sınav Tarihi:

GİTAR PERFORMANS DERECELEME ÖLÇEĞİ											
	Hedef Davranış	Çok İyi	İyi	Orta	Zayıf	Hiç	Katsayılar				Ağırlıklı Ölçme Puanı
		5	4	3	2	1	1. Sınıf	2. Sınıf	3. Sınıf	4. Sınıf	
A- TEMEL DAVRANIŞLAR	1) Duruş, tutuş, oturuş						2x	1x	1x	1x	
	2) Sağ ve sol el uyumu						2x	2x	1x	1x	
	3) Doğru ve temiz çalma (entonasyon)						2x	1x	1x	1x	
	4) Akort yapabilme						1x	1x	1x	1x	
	5) Dönem içi durum (Derse devam, derse olan ilgi ve tutum, ödevlerine hazırlanma)						1x	1x	1x	1x	
B- TEKNİK DAVRANIŞLAR	6) Konum geçişleri						1,5x	1x	1x	1x	
	7) Bareli pasajlarda temiz ses üretebilme						1,5x	1x	1x	1x	
	8) Akorlu pasajlarda netlik						1,5x	1x	1x	1x	
	9) Sağ el tekniği (Apoyando, Tirando, Tremolo, Resguado vb.)						2x	2x	1x	1x	
	10) Sol el tekniği (Legato, Glissando, Vibrato vb.)						2x	2x	1x	1x	
C- MÜZİKAL ETKİ VE YORUMLAMA	11) Gürlük ifadelerine uygun çalma						0,5x	1x	2x	2x	
	12) Hız ifadelerine uygun çalma						0,5x	1x	2x	2x	
	13) Tempoya bağlı kalma						1x	1x	1x	1x	
	14) Eserin etkili biçimde seslendirilmesi/yorumlanması (Dönem özelliklerini ve form özelliklerini yansıtabilme)						0,5x	2x	3x	3x	
	15) Eseri/Etüdü seslendirmede bütünlük						1x	2x	2x	2x	
TOPLAM PUAN											

Öğretim Elemanı